

Gorodnia T.A., Yavtuhovska I.V. Diagnosis of the financial condition of the company

Essence of concept "diagnostics of the financial state of enterprise" is probed in the article. The place of financial diagnostics in the structure of analysis, the polemic of concept "diagnostics" opens up, the basic types of diagnostics of enterprise are selected, the purpose of financial diagnostics is exposed, as pre-conditions of the financial state and its basic functions.

Keywords: diagnosis, diagnosis of the financial condition of the company, analysis, financial analysis, economic analysis.

УДК 65:012.12:673.5

Здобувач О.Б. Дацко¹ – Львівський НУ ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гюсцицького

АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА ТА СПОЖИВАННЯ М'ЯСА НА ОДНУ ОСОБУ В УКРАЇНІ

Виявлено основні тенденції та наведено результати аналізу виробництва та споживання м'яса в Україні на одну особу за рік. Встановлено, що у 2012 р. в Україні в розрахунку на одну особу вироблено 48,5 кг м'яса всіх видів, а споживання м'яса та м'ясних продуктів у розрахунку на одну особу за рік у 2012 р. становило 54,4 кг, що менше від раціональної норми (80 кг) на 25,6 кілограма.

Ключові слова: виробництво, споживання, м'ясо, одна особа.

Постановка проблеми. Україна посідає 85 місце в світі за показником споживання м'яса в розрахунку на одну людину. Про це повідомляє журнал *The Economist*, посилаючись на дані Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) за 2007 р. – останню дату, яка дає змогу порівняти всі країни. У 2007 р. середній мешканець України споживав на рік 45 кг м'яса, включаючи 11,4 кг яловичини, 15,3 кг свинини, 17,4 кг м'яса птиці, а також меншу кількість баранини та інших видів м'яса. Для прикладу, середньостатистичний мешканець Польщі споживає 51,2 кг свинини, громадянин Німеччини – 55,6 кг, житель Сербії – 64,8 кг, Австрієць – 66 кг. У загальному рейтингу споживання м'яса Україна поступається таким країнам як Білорусь, Російська Федерація, Габон та Еквадор. Найбільше м'яса усіх видів споживають в Люксембургу – 136,5 кг на людину, США – 125,4 кг та Австралії – 121,2 кг. Найнижчі показники споживання м'яса в Індії – 3,2 кг, Бангладеш – 4 кг та Демократичній республіці Конго – 4,7 кг. Середньостатистичний мешканець планети споживає 38,7 кг м'яса, включаючи 9,5 кг яловичини, 14,9 кг свинини, 12,5 кг м'яса птиці та 1,9 кг баранини. Як нещодавно повідомляв *PigUA.info*, за даними Міністерства аграрної політики та продовольства, у 2012 р. виробництво м'яса в Україні очікується на рівні 2,260 млн т. Отже, середнє споживання м'яса в поточному році в розрахунку на одну людину становитиме 52,3 кг, що на 1,2 кг більше, ніж у минулому році [1].

Аналіз досліджень та публікацій. Проблема розвитку тваринництва в Україні та ефективності функціонування галузі розглянуто в наукових дослідженнях вітчизняних вчених: С.П. Азізова, В.І. Аранчій, В.І. Бойка, О.В. Мазу-

ренка, П.Т. Саблука, І.С. Трончука, С.М. Кваші, Ю.Ф. Мельника, М.В. Зубця та інших. Проте, незважаючи на наявність значної кількості наукових праць у цьому напрямку, питання становлення і розвитку тваринницької галузі та виробництва і споживання м'яса на одну особу не втрачають своєї актуальності.

Мета роботи. Проаналізувати сучасні тенденції виробництва та споживання м'яса на одну особу в Україні.

Виклад основного матеріалу. Рівень споживання м'яса в Україні пов'язаний зі світовими тенденціями розвитку економіки та сільського господарства. За підрахунками ООН, до 2050 р. чисельність населення планети може бути в межах 7,7-11,2 мільярда осіб [2]. Особливо впливає на споживання м'яса зростання доходів населення. Середня купівельна спроможність більшості споживачів у світі протягом 1960-2008 рр. подвоїлася [3]. У наслідок цього частка споживання продукції галузей рослинництва скорочується й зростає споживання продукції тваринництва. Тому питання розвитку сільськогосподарського виробництва, зокрема і продукції вирощування тварин, мають базуватися на реальних даних виробництва і тенденціях споживання м'яса

З розрахунку на одного мешканця у різних країнах споживання яловичини має великі варіації. Найбільше у США – близько 60 кг. Оскільки Америку "заклинило на м'ясі", більшість американців з'їдає дві денні норми протеїну [4]. В Аргентині основним харчовим продуктом є яловичина, де споживання м'яса на одну особу ніколи не опускалося нижче ніж до 70 кг за рік, а в середині 50-х років – більше ніж 100 кг [5]. У Росії за минуле десятиліття споживання м'яса з розрахунку на душу населення скоротилося з 75 до 48 кг за рік, а серед низькооплачуваних категорій населення – до 15 кг. Оскільки м'ясо є важливим пластичним матеріалом, осередком білків, амінокислот, можна стверджувати про білкову голодування майже половини росіян. Водночас приблизно 55 % дорослого населення страждає від ожиріння і відчуває дефіцит полінасичених жирних кислот [6].

В Україні споживання м'яса за рік на одного мешканця у 2012 р. становило 54,5 кг. Щоб досягти показника розвинених країн світу – 85 кг м'яса за рік, нашим тваринникам необхідно майже подвоїти обсяги виробництва м'яса великої рогатої худоби, свинини і курятини [8]. За підрахунками експертів ФАО, у розвинених країнах у середньому на одну особу споживання м'яса зростає до 97 кг у 2030 р. проти 87 кг 2005-2007 рр., тоді як країни СНД досягнуть дореформеного рівня споживання лише до 2020 р. [9]. У цей час у середньому щоденний раціон мешканця країни становить близько 100 г м'ясних продуктів з варіацією від 250 г – у розвинених країнах до 20-25 – у найбідніших [10].

У 2012 р. в Україні в розрахунку на одну особу вироблено 48,5 кг м'яса всіх видів, що більше проти 2011 р. на 1,6 кг. У дев'яти регіонах цей показник значно вищий від середнього по Україні – від 252,9 у Черкаській до 48,6 кг у Рівненській області – за рахунок інтенсивного розвитку в них промислового птахівництва, свинарства та м'ясного скотарства. Однак у 14 областях показник виробництва м'яса в розрахунку на одну особу не досяг і 40 кг – від 19,4 в Одеській до 39,6 кг у Житомирській (табл. 1).

¹ Наук. керівник: доц. Р.М. Минів, канд. екон. наук

Табл. 1. Виробництво м'яса в Україні на одну особу за рік, кг*

Регіон	Роки							2012 у % до 1990
	1990	2000	2005	2009	2010	2011	2012	
АРК	79,8	28,0	48,5	59,2	61,8	63,0	62,4	78,2
Вінницька	121,5	51,4	28,6	36,4	37,9	39,8	50,7	41,7
Волинська	101,5	40,7	51,6	85,0	91,1	88,4	89,2	87,9
Дніпропетровська	67,8	23,4	34,2	58,5	62,0	67,9	68,0	100,3
Донецька	45,1	17,6	19,0	21,7	23,1	26,4	28,8	63,8
Житомирська	104,2	45,0	33,7	34,3	37,2	38,3	39,6	38,0
Закарпатська	52,9	35,6	35,7	40,4	39,8	41,2	46,6	88,1
Запорізька	94,6	37,9	27,7	29,3	31,5	34,9	34,4	36,4
Івано-Франківська	65,6	36,8	40,5	44,0	46,6	52,0	54,8	83,5
Київська	57,9	26,0	37,0	45,8	42,7	46,7	50,0	86,2
Кіровоградська	128,3	45,6	42,2	39,1	45,2	454,0	45,8	35,7
Луганська	58,1	19,6	19,9	18,5	19,6	20,8	20,5	35,3
Львівська	65,6	25,7	31,7	42,1	45,2	45,8	48,5	73,9
Миколаївська	113,0	38,3	22,5	21,0	24,2	26,4	26,5	23,4
Одеська	88,3	35,4	21,2	18,4	19,1	19,8	19,4	21,9
Полтавська	127,8	40,4	25,7	29,4	33,5	33,9	39,5	30,9
Рівненська	99,1	50,9	39,7	43,3	43,3	48,0	48,6	49,1
Сумська	107,4	50,9	45,7	31,1	34,6	35,1	34,9	32,7
Тернопільська	105,1	41,8	35,8	32,0	34,1	35,4	37,5	35,7
Харківська	71,3	28,6	33,6	29,4	30,1	28,9	28,0	39,4
Херсонська	133,9	46,3	34,9	37,4	38,1	38,8	38,7	28,9
Хмельницька	102,2	51,2	34,9	31,5	36,1	37,4	40,5	39,7
Черкаська	127,6	52,0	75,3	195,2	252,9	256,5	252,9	199,2
Чернівецька	85,9	31,6	33,8	42,6	42,8	43,8	47,1	54,8
Чернігівська	134,3	50,7	45,1	35,9	36,5	35,9	32,0	23,8
Україна	84,0	33,8	33,9	41,6	44,9	46,9	48,5	57,7

*Джерело: розраховано за даними [14]

Споживання м'яса та м'ясних продуктів у розрахунку на одну особу за рік у 2012 р. становило 54,4 кг, що менше від раціональної норми (80 кг) на 25,6 кг. Водночас, порівняно з 2000 р., рівень споживання зріс на 21,6 кг. більше, ніж у середньому по Україні, споживають м'яса та м'ясних продуктів на одну особу в Київській – 59,4 кг, Донецькій – 66,7, Дніпропетровській – 59,6, Харківській – 56,1 кг, Черкаській – 54,6, Запорізькій – 54,4 кг і Полтавській – 53,7 – областях та Автономній Республіці Крим – 56,6 кг, не досягли до споживання 45 кг на одну особу в Івано-Франківській (41,1 кг) та Чернівецькій (42,9) областях (табл. 2).

У 2012 р. споживання м'яса в розрахунку на одну особу (54,4 кг) забезпечувалось за рахунок власного виробництва лише на 89,2 % (48,5 кг) Водночас сім регіонів мали показник виробництва м'яса на одну особу вищий від його споживання за досить значних розбіжностей – від 252,9 кг у Черкаській до 48,5 у Львівській областях. У 18 областях рівень виробництва м'яса менший від обсягів його споживання однією особою – від 19,4 кг в Одеській до 50 кг у Київській (рис. 1).

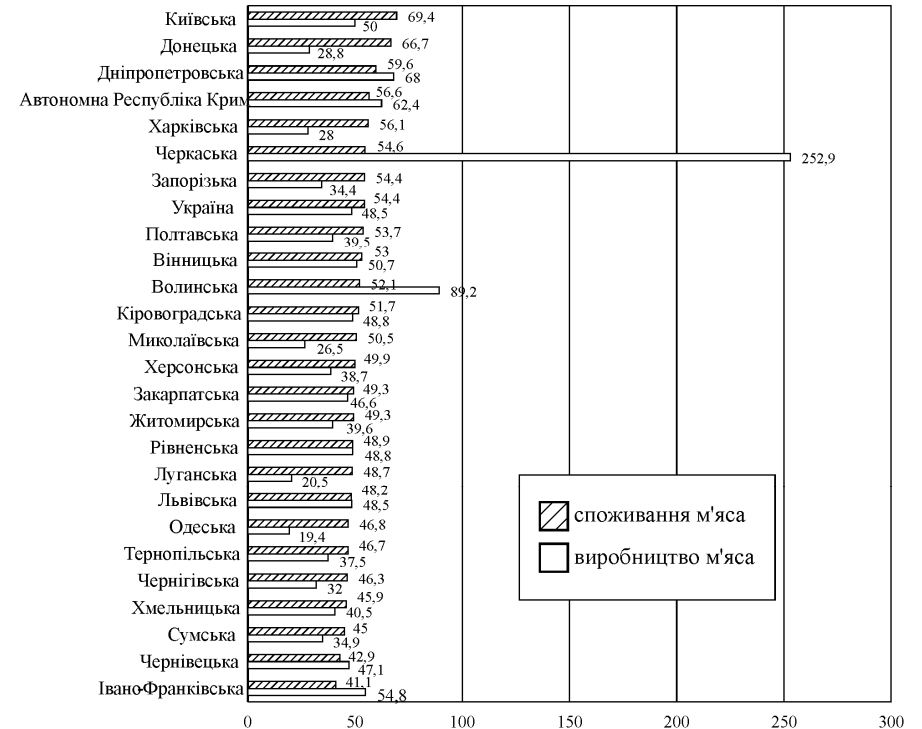

Рис. 1. Виробництво м'яса всіх видів та споживання на одну особу у 2012 році, кг

Табл. 2. Споживання м'яса в Україні на одну особу за рік, кг*

Регіон	Роки							2012 до 2000, раз
	2000	2005	2007	2009	2010	2011	2012	
АРК	28,9	39,4	50,4	53,1	55,4	55,1	55,6	1,9
Вінницька	38,8	37,8	44,1	49,0	50,3	49,7	53,0	1,4
Волинська	34,1	43,2	46,5	48,4	50,2	50,3	52,1	1,5
Дніпропетровська	26,8	42,2	50,2	54,3	56,5	56,6	59,6	2,2
Донецька	27,5	47,1	53,3	57,8	59,8	60,2	66,7	2,5
Житомирська	36,2	33,1	37,9	43,8	46,1	45,8	49,3	1,4
Закарпатська	37,5	35,4	42,4	45,7	47,3	47,0	49,3	1,3
Запорізька	37,8	39,2	45,2	48,9	51,9	51,9	54,4	1,4
Івано-Франківська	29,8	32,8	37,6	40,5	40,5	40,2	41,1	1,4
Київська	33,0	43,3	57,0	64,5	67,6	63,7	69,4	2,1
Кіровоградська	39,6	40,6	46,7	46,7	53,7	53,6	48,3	1,2
Луганська	22,9	34,6	38,5	40,8	43,4	43,4	48,7	2,1
Львівська	32,1	36,7	40,1	45,4	45,9	45,4	48,2	1,5
Миколаївська	36,0	35,4	41,1	44,4	46,9	46,2	50,5	1,4
Одеська	29,1	31,9	37,8	40,6	44,3	44,4	46,8	1,6
Полтавська	36,6	38,0	45,2	48,9	52,8	52,4	53,7	1,5
Рівненська	41,4	39,8	44,0	47,5	48,2	47,9	48,9	1,2
Сумська	40,8	39,8	45,0	45,2	46,2	44,7	45,0	1,1
Тернопільська	34,6	36,7	40,2	42,7	45,5	45,2	46,7	1,3

Харківська	33,6	40,4	46,0	53,4	55,1	54,2	56,1	1,6
Херсонська	36,4	38,4	44,3	45,8	47,2	46,4	49,9	1,4
Хмельницька	35,8	34,3	38,3	41,9	44,6	43,5	45,9	1,3
Черкаська	39,9	43,1	47,1	51,6	53,2	53,1	54,6	1,4
Чернівецька	26,4	32,9	37,4	42,0	42,8	41,7	42,9	1,6
Чернігівська	38,0	37,4	43,2	43,2	46,0	44,2	46,3	1,2
Україна	32,8	39,1	45,7	49,7	52,0	51,2	54,4	1,6

*Джерело: розраховано за даними [14]

Рівень споживання м'яса в розрахунку на одну особу має позитивну тенденцію і у 2012 р. Зріс порівняно з 2005 р. на 15,3 кг, або на 39,1 %. За цей період збільшилося споживання м'яса, крім яловичини і телятини, за основними видами, а саме: м'яса птиці – на 9,9 кг (71,2 %), свинини – на 8,5 кг (67,4 %), інших видів м'яса – на 0,1 кг (11,1 %). Споживання яловичини і телятини – зменшилось на 3,2 кг (27,4 %). Однак фактичний обсяг споживання м'яса у 2012 р. становив лише 68 % від раціональної норми (80 кг), але на 4,6 % більше від мінімальної (52 кг). Викликає занепокоєння, що за раціональної норми споживання яловичини і телятини 32 кг (40 %) у 2012 р. спожито 8,5 кг (10,6 %), свинини відповідно 28 кг (35 %) та 21,1 кг (26,3 %), м'яса птиці – 20 кг (25 %) та 23,8 кг (29,8 %) (рис. 2).

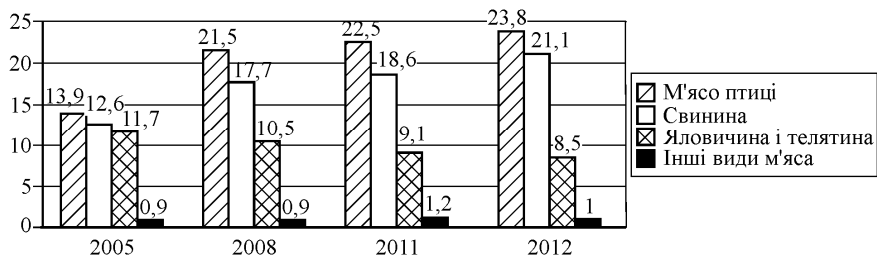

Рис. 2. Споживання м'яса за основними видами на одну особу за рік, кг

Слід зазначити, що в 2012 р. в Україні співвідношення у споживанні основних видів м'яса – яловичини, свинини і м'яса птиці на одну особу сформувалося як 1: 2,5: 2,8. На переробних підприємствах останнім часом переважає м'ясо птиці. У роздрібному товарообігу лідируючі позиції належать свинині, однак в останні роки помітно зросла питома вага м'яса птиці. Основним місцем реалізації м'яса залишаються продовольчі ринки в містах, проте значну частку птиці вітчизняного виробництва продається через систему роздрібної торгівлі.

Висновки. Незважаючи на значні труднощі та проблеми, з яким стикається м'ясне тваринництво, галузь, як і раніше, зберігає значний потенціал для росту та інтенсивного розвитку. Збереженню наявних позитивних тенденцій у тваринництві та виробництві м'яса в Україні сприятиме збалансованість ціну галузі (від кормів до готових м'ясопродуктів), відносно стабільний попит на продукцію з боку населення, поживлення у сфері кредитування реального сектору, державна підтримка галузі.

Література

1. Україна посідає 85-е місце в світі за споживанням м'яса на душу населення. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://shuvar.com/index.php?mod=news&cmd=details&id=620>

2. Біляцький С. Соціальні наслідки зростання населення Землі / С. Біляцький, Н. Ярова. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1&n=65&c=1477>.

3. Рєгмі А. Світове сільське господарство та торгівля / А. Рєгмі, М. Мелхар. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukragroportal.com/propoz/tem.html?PropozRubID=10&Year=&NumID=&obl=&ItemID=102&Page=160>.

4. Вегетарианство, или почему вредно есть мясо. [Електронний ресурс]. – Доступний с http://www.tantrayoga.narod.ru/html_nm/vegetarian.htm.

5. Сельхозпроизводители Аргентины проведут забастовку. [Електронний ресурс]. – Доступний с <http://www.russian-club.com.ar/news/archives/date/2006/07/>.

6. Курашвили В.А. Новая роль натуральной терапии в современном мире / В.А. Курашвили. [Електронний ресурс]. – Доступний с <http://www.medlinks.ru/article.php?sid=9301>.

7. Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України : стат. зб. за 2012 р. / за ред. Н.С. Власенко. – К. : Держстат України, 2006. – 56 с.

8. Украинцы потребляют сейчас в пять раз меньше мяса, чем при СССР. [Електронний ресурс]. – Доступний с <http://www.20minut.ua/news/71619>.

9. Особенности и перспективы развития рынка мяса и мясопродуктов. [Електронний ресурс]. – Доступний с <http://www.meat.com.ua/pol/?id=4>.

10. Минів Р.М. Державне регулювання галузі птицевництва / Р.М. Минів, Б.Б. Батюк // Економіка АПК : міжнар. наук.-виробн. журнал. – 2007. – № 9. – С. 37-43.

11. Присяжнюк М.В. Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку) / М.В. Присяжнюк, М.В. Зубець, П.Т. Саблук та ін. / за ред. М.В. Присяжнюка, М.В. Зубця, П.Т. Саблука, В.Я. Месель-Веселяка, М.М. Федорова. – К. : Вид-во ННЦ ІАЕ, 2011. – 1008 с.

12. Аграрний сектор України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://agroua.net/economics/documents/category-116/doc-173>

13. Демчак І.М. Моніторинг стану галузі тваринництва та ринків м'ясо-молочної продукції за січень-березень 2013 року в цифрах, графіках, діаграмах / І.М. Демчак, О.В. Сень, Д.М. Микитюк, О.Л. Чижевський. – К. : НДІ "Укragропромпродуктивність", 2013. – 47 с.

14. Сільське господарство України 2011 // Статистичний збірник / за ред. Н.С. Власенко. – К. : ДП "Інформаційно-аналітичне агентство". – 2013. – 402 с.

Дацко О.Б. Анализ производства и потребления мяса на одного человека в Украине

Определены основные тенденции и приведены результаты анализа производства и потребления мяса в Украине на одного человека в год. Установлено, что у 2012 г. в Украине в расчете на одного человека произведено 48,5 кг мяса всех видов, а потребление мяса и мясных продуктов в расчете на одного человека в год в 2012 г. составляло 54,4 кг., что меньше от рациональной нормы (80 кг) на 25,6 килограмма.

Ключевые слова: производство, потребление, мясо, один человек.

Datsko O.B. Analysis of production and consumption of meat per person in Ukraine

In the article main tendencies and results of production and consumption analysis of meat in Ukraine per person are revealed. In 2012 production of all kinds of meat per person was 48,5 kg in Ukraine and consumption of meat and meat products per person in 2012 was 54,4 kg. that lower than rational consumption norm (80 kg.) on 25,6 kg. per person.

Keywords: production, consumption, meat, one person.

УДК 330.138.11

Доц. Н.І. Дуляба, канд. екон. наук;
магістрант Т.А. Ільницька – Львівська КА

СУТНІСТЬ, РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКА СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ В УПРАВЛІННІ ВИРОБНИЦТВОМ

Досліджено сутність поняття "собівартість", з'ясовано місце собівартості в економічному механізмі господарювання, виділено основні види собівартості підприємства, а також розкрито її мету та основні функції. Також розглянуто собівартість як економіч-